

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1940 kl. 12.30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om höjning av utskiftningsskatten jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 maj 1940 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 273, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om höjning av utskiftningsskatten.

Härigenom förordnas — med ändring av vad i 1 § förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags och solidariska bankbolags tillgångar¹ stadgats rörande skattesatsen för utskiftningsskatten — att nämnda skatt skall tillsvidare utgå med trettio kronor för varje fullt hundratal kronor av det beskattningsbara beloppet.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, men äger icke tillämpning i fall då beslut av aktiebolag om nedsättning av aktiekapitalet eller beslut om aktiebolags trädande i likvidation anmälts för registrering före den 15 november 1939.

Till utskottets behandling hava jämväl hänvisats två i anledning av propositionen väckta likalydande motioner, nr 230 i första kammaren av herr *Nordenson* m. fl. och nr 289 i andra kammaren av herrar *Sandström* och *Bäckman*, i vilka motioner hemställts, »att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition, ville hos Kungl. Maj:t begära, att utredning skyndsamt igångsattes i och för en allmän översyn av utskiftningsskatten och under beaktande av därmed sammanhängande spörsmål samt att av utredningen föranledda förslag måtte föreläggas riksdagen».

¹ Senaste lydelse av 1 § se SFS 1938:373.

Utskiftningsskatt erlägges jämlikt förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) till staten av svenskt aktiebolag, som i samband med nedsättning av aktiekapital eller vid bolagets upplösning utskiftar tillgångar, och utgår å därvid utskiftat belopp, i den mån detta icke är att anse såsom återbäring av tillskjutet belopp. Utskiftningsskatten är alltså en skatt å besparade vinstmedel, vilka ej i vanlig ordning utdelats utan tillfalla aktieägare först i samband med bolagets upplösning eller nedsättning av aktiekapital. Skatten utgjorde enligt den ursprungliga lydelsen av ovannämnda förordning 5 procent å det belopp som sålunda skall beskattas. I samband med 1938 års skattereform höjdes emellertid skattesatsen till 12 procent.

I en inom finansdepartementet upprättad, den 24 april 1940 dagtecknad promemoria har frågan om höjning av utskiftningsskatten upptagits till behandling. Beträffande innehållet i nämnda promemoria tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen sid. 4—7.

Över promemorian ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av kammarrätten, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Kommerskollegium har vid sitt utlåtande fogat infordrade yttranden från Sveriges industriförbund och Stockholms handelskammare. Rörande innehållet i dessa utlåtanden och yttranden får utskottet hänvisa till propositionen sid. 7—10.

Till stöd för det i propositionen framlagda förslaget har *departementschefen* anfört följande:

»Nödvändigheten av att utskiftningsskatten höjes för vinnande av bättre överensstämmelse med den nuvarande, starkt förhöjda skattenivån för fysiska personer är — såsom framgår redan av de i departementspromemorian anförda siffrorna — uppenbar och har också i de avgivna yttrandena allmänt vitsordats. Emot den föreslagna skattesatsen, 30 procent, ha de myndigheter, som yttrat sig över promemorian, ej heller haft något att erinra. De i ärendet hörda näringsorganisationerna ha emellertid, under förmenande att utskiftningsskatten i dess nuvarande skick vore oriktigt utformad och fördenskull orättvis, yrkat uppskov med skattehöjningen i avbidan på ny utredning i ämnet. Då organisationerna därvid även gått in på frågan om den principiella motiveringen för skatten, vill jag endast erinra, att bolagsskatteberedningen, som företagit den senaste fullständiga utredningen i hithörande frågor, vid granskning av nämnda motivering funnit densamma alltjämt vara hållbar. För egen del anser jag att den föreslagna höjningen av utskiftningsskatten utan dröjsmål bör genomföras. Såsom i promemorian anförts torde en allmän översyn av utskiftnings- och ersättningsskatterna och därmed sammanhängande problem snart få vidtagas, särskilt med hänsyn till nödvändigheten att om möjligt täcka de luckor som kunna finnas i skattesystemet. Att uppskjuta den starkt påkallade höjningen av utskiftningsskatten i avbidan på nämnda utredning, som med hänsyn

till svårighetsgraden av hithörande problem icke kan tänkas bliva slutförd på kort tid, synes mig icke böra ifrågakomma.

Beträffande tidpunkten för skattehöjningens inträdande har i promemorian föreslagits, att från skärpningen skulle undantagas utskiftade belopp i de fall då beslut om nedsättning av aktiekapitalet eller trädande i likvidation anmälts för registrering före den 1 september 1939. Till denna ståndpunkt ha samtliga hörda myndigheter utom kommerskollegium anslutit sig. Sistnämnda myndighet har understött ett av näringsorganisationerna framställt yrkande, att tidpunkten för förslaget offentliggörande (den 24 april 1940) i detta hänseende skulle vara avgörande, så att de bolag, som dessförinnan anmält nedsättning av aktiekapitalet eller likvidation, skulle gå fria från skattehöjningen. Utan att anlägga fiskaliska synpunkter på saken kan jag för min del icke finna det annat än rimligt att — liksom samtliga fysiska och juridiska personer genom värnskatten drabbades av en opåräknad tilläggsbeskattning för det löpande budgetåret — de aktiebolag, som efter krigsutbrottet beslutat utskiftning av kapital, få betala utskiftningsskatt efter en skattesats som anpassats efter det nya läget. Jag vill likväl förorda den jämkningen i förslaget, att den avgörande tidpunkten bestämmes till dagen för avlämnandet i riksdagen av propositionen om värnskatt, eller den 15 november 1939.

I det vid promemorian fogade författningsförslaget, som vid remissen ej föranlett någon erinran, torde övergångsbestämmelsen böra ändras i enlighet med vad nu anförts.»

I de i ämnet väckta motionerna erinras om att det vid flera tillfällen uttalats, att utskiftningsskatten i sin hittillsvarande utformning finge betraktas såsom provisorisk och i behov av revision. Mot bakgrunden av dessa uttalanden syntes det motionärerna icke förenligt med rimliga anspråk på en väl avvägd beskattning att nu skrida till en höjning av denna skatt med icke mindre än 150 procent. Det riktiga förefölle i stället vara att igångsätta den vid olika tillfällen i utsikt ställda utredningen angående utskiftningsskatten.

Från patent- och registreringsverket har utskottet inhämtat vissa uppgifter angående hos ämbetsverket registrerade beslut av aktiebolag att träda i likvidation respektive nedsätta aktiekapitalet. Dessa uppgifter, vilka avse tiden den 1 november 1938—den 31 maj 1939 och den 1 november 1939—den 31 maj 1940, utvisa följande:

T i d	Beslut om likvidation		Beslut om nedsättning av aktiekapital	
	Antal bolag	Tecknat aktiekapital i kronor	Antal bolag	Beslutad nedsättning (utan överföring till reservfonden) i kronor
1/11 1938— ³¹ / ₆ 1939.....	204	17,357,700	18	4,988,830
1/11 1939— ³¹ / ₆ 1940.....	158	15,308,090	21	10,991,025

Patent- och registreringsverket har vidare upplyst, att av de under tiden den 1 november 1939—den 31 maj 1940 hos ämbetsverket registrerade besluten om nedsättning av aktiekapital avsåge ett fall ett kapitalbelopp av 5,400,000 kronor.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet nödvändigt att för vinnande av bättre överensstämmelse med den avsevärt skärpta beskattningen av fysiska personer vidtaga höjning av utskiftningsskatten. Emot den föreslagna skattesatsen, 30 procent, har utskottet intet att erinra.

Beträffande tidpunkten för skattehöjningens inträdande finner utskottet övervägande skäl tala för att dagen för avlämnandet i riksdagen av förslaget angående värnskatt för år 1939 får vara avgörande. Utskottet har således intet att erinra mot att den föreslagna höjningen av utskiftningsskatten i enlighet med propositionen kommer att äga tillämpning i sådana fall, då beslut om nedsättning av aktiekapital eller om aktiebolags trädande i likvidation anmälts för registrering under tiden från och med den 15 november 1939.

Redan vid framläggandet av det förslag, som ligger till grund för nu gällande förordning om utskiftningsskatt, framhöll vederbörande departementschef, att den då vunna lösningen av frågan om beskattning av bolags besparade vinstmedel tills vidare måste betraktas såsom i viss mån provisorisk. Sedermera har vid upprepade tillfällen påpekats önskvärdheten av att en allmän översyn rörande ifrågavarande lagstiftning kommer till stånd. Då jämväl enligt utskottets uppfattning bestämmelserna angående utskiftningsskatt torde behöva omarbetas, förutsätter utskottet, att en utredning angående utskiftningsskatten och därmed sammanhängande spörsmål snarast kommer att äga rum.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 273 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 230 och II: 289, måtte antaga det vid propositionen fogade förslag till förordning om höjning av utskiftningsskatten.

Stockholm den 7 juni 1940.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bårg, friherre Lagerfelt*, Viktor Larsson, Sjödahl, Elon Andersson, Velander, Robert Berg, Heüman, Egnell och Sylwan; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Norrköping, Lövgren, Björklund, Olsson i Gävle, Andersson i Dunker, Ericson i Boxholm, Sandberg*, Werner i Hultsfred*, Lundell och Andersson i Vigelsbo*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar friherre *Lagerfelt*, *Elon Andersson*, *Anderson* i Norrköping, *Sandberg* och *Lundell*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I likhet — — — (= utskottet sid. 4 rad 5—8 uppfifrån) — — — att erinra.

I propositionen har den avgörande tidpunkten för skattehöjningens inträdande bestämts till dagen för avlämnandet i riksdagen av propositionen angående värnsskatt för år 1939 eller den 15 november samma år. Anledningen till att nämnda tidpunkt valts för skattehöjningens inträdande torde hava varit, att risken för en skärpt direkt beskattning måste åtminstone från och med berörda tidpunkt hava varit uppenbar för de skattskyldiga, varom här är fråga. Även om så kan hava varit fallet, utgör detta dock enligt utskottets mening icke något skäl för att låta den föreslagna höjningen av utskiftningsskatten verka retroaktivt från och med ovannämnda dag. Den skattehöjning, som föranletts av förslaget angående värnsskatt för år 1939, ha aktiebolagen i likhet med andra skattskyldiga fått bära. Något samband mellan utskiftningsskattens anordnande och framläggandet av omförmälda värnsskatteförslag torde emellertid svårligen kunna påvisas.

Därest sedan kristillståndets inträdande hos aktiebolagen framträtt någon mera påtaglig tendens att utskifta kapitaltillgångar, skulle den föreslagna retroaktiviteten kunnat anses befogad. De av utskottet från patent- och registreringsverket inhämtade uppgifterna utvisa emellertid icke detta.

Enligt utskottets mening ha några bärande skäl icke blivit anförda för den i propositionen valda tidpunkten för skattehöjningens inträdande. Av vad kommerskollegium i anslutning till näringsorganisationernas yttranden anført i ifrågavarande avseende torde däremot få anses framgå, att lämpligheten av nämnda tidpunkt på goda grunder kan ifrågasättas. Det riktiga hade enligt utskottets mening varit att, i överensstämmelse med vad som skedde i samband med den år 1938 vidtagna höjningen av skattesatsen, låta tidpunkten för framläggande av förslag om höjning av utskiftningsskatten vara avgörande. Då förslag härom framlagts först i en den 24 april 1940 dagtecknad promemoria, synes fördenskull retroaktiviteten lämpligen icke böra sträcka sig längre tillbaka i tiden än till den 1 april samma år.

Risk föreligger dessutom för att före förslagets offentliggörande beslutade utskiftningar med hänsyn till den avsevärda skärpningen av skattesatsen icke komma att fullföljas. Statsverket skulle alltså på grund av en alltför långt driven retroaktivitet kunna komma att tillskyndas skatteförluster.

Redan vid — — — (= utskottets yttrande sid. 4 rad 17—26 uppfifrån) — — — äga rum.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 273 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med avslag å de likalydande motionerna I: 230 och II: 289, antaga vid propositionen fogade förslag till förordning om höjning av utskiftningsskatten med den ändring, att övergångsbestämmelsen erhåller följande lydelse:

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, men äger icke tillämpning i fall då beslut av aktiebolag om nedsättning av aktiekapitalet eller beslut om aktiebolags trädande i likvidation anmälts för registrering före den 1 april 1940.»;

2) av herrar *Velander* och *Sylwan*, som ansett, att utskottet bort förorda bifall till de likalydande motionerna I: 230 och II: 289.